

TİSK AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ- OCAK 2016 (SAYI: 83)**GENEL DEĞERLENDİRME****28.01.2016****“Sanayinin Rekabet Gücünü Artıracak Düzenlemeler
Acilen Yürürlüğe Konulmalı”**

- TİSK** Dünya ekonomisi 2016 yılına gelişmekte olan ülke ekonomilerinden kaynaklanan risklerle girdi. IMF, 2016 için dünya büyüme oranı tahminini 0,2 puan aşağıya çekti. IMF'in beklentilerine göre 2016 yılında dünya ekonomisi %3,4; gelişmiş ülkeler %2,1; gelişmekte olan ülkeler %4,3 büyüyecek.
- TİSK** Çin ekonomisinde büyüme oranının 25 yıl sonra %7'nin de altına düşmesi ve petrol üreticisi ülkelerin büyüme oranının da gerileyecek olması, dünya ekonomisi için endişe yaratıyor.
- TİSK** Revize OVP 2016-2018'de Türkiye için büyüme hedefi %4,5'e çıkarıldı. Büyümenin belirleyicisi iç talep olacak. OVP'nin cari açık hedefi gerçekçi, ancak büyüme ve enflasyon hedefleri iyimser kalıyor. Yılbaşındaki fiyat zamları ve asgari ücretteki yüksek oranlı artış, maliyetleri yükselterek hedefe ulaşılmasını zorlaştıracak.
- TİSK** Kasım 2015'te sanayi üretimi aylık bazda azalırken, yıllık bazda arttı. Sanayi Ciro Endeksi de benzer bir eğilim gösterdi. Sanayi sektörü 2015 yılında yurt dışındaki ekonomik değişimler ile yurt içindeki ekonomik ve politik gelişmeler nedeniyle istikrarı yakalayamadı. Bu durum istihdama da yansdı ve sanayinin toplam istihdamdaki payı azaldı. 2016 yılında bu eğilimi tersine çevirmek için kalıcı yapısal önlemler almak gerekiyor.
- TİSK** Dış ticaret verilerindeki gerçekleşmeler 2015 yılının Türkiye için kazançlı olmadığını gösteriyor. Özellikle ihracatta artık yapısal sorunlar iyice belirginleşti. İthalattaki azalış ise daha çok petrol fiyatlarındaki düşüşten kaynaklandı.
- TİSK** TCMB 2011-2015 döneminde, enflasyon hedefine ulaşamadı. Türkiye OECD ülkeleri içinde en yüksek enflasyon oranına sahip ülke konumunda. Geniş tüketici kitlesi için refah düzeyi açısından önemli olan gıda enflasyonunda da Türkiye OECD ülkeleri içinde en yüksek orana sahip ülke durumunda.
- TİSK** TCMB Ocak ayı sona ererken enflasyon oranı karşısında pasif kalmaya devam etti ve faiz oranlarını değiştirmede. TCMB bu davranışı ile düşük büyüme oranına rağmen enflasyon karşısında etkili olamadığını da gösterdi. TCMB'nin Enflasyon Raporları'nda da altının çizildiği gibi döviz kuru artışları karşısında Bankanın TÜFE üzerindeki gücü zayıfladı. Bu durum enflasyon hedeflemesinde faiz oranını araç olarak kullanma yeteneğini zayıflattı.
- TİSK** Önümüzdeki dönemde enflasyonun düşürülmesinde sadece para politikasının esas alınmaması, onun yanı sıra mali disiplinden yani maliye politikasından destek alınması gerekiyor. 2016 Yılı Bütçesi makro büyüklüklerine ve Hükümetin 100 günlük politika tercihlerine bakıldığında, mali istikrarı bozacak zayıflıkların öne çıktığı görülüyor. Bu durum, 2016 hedef enflasyon oranına erişim konusundaki kaygıları artırıyor.

DÜNYA EKONOMİSİ:

Dünya ekonomisi 2016 yılına gelişmekte olan ülke ekonomilerinden kaynaklanan risklerle girmiştir. Nitekim IMF tarafından açıklanan güncellenmiş dünya ekonomik görünüm notunda 2016 için dünya büyüme oranı tahmini 0,2 puan aşağıya çekilmiştir. IMF'nin beklentisi 2016 yılında dünya ekonomisinin %3,4; gelişmiş ülkelerin %2,1; gelişmekte olan ülkelerin %4,3 büyümesidir.

Küresel ekonomide genel olarak büyüme trendi korunurken, dünya ekonomisi için endişe duyulmasının nedenlerinin başında, Çin ekonomisinde büyüme oranının 25 yıl sonra %7'nin altına düşmesi gelmektedir. Çin 2015 yılını %6,9'luk büyüme oranı ile kapatmıştır. 2016 yılı büyüme oranı beklentisi ise %6,3 düzeyine kadar gerilemiştir. Endişenin diğer bir kaynağı ise petrol fiyatlarındaki düşüş ile birlikte başta Rusya olmak üzere diğer petrol üreticisi ülkelerin büyüme oranlarının aşağıya çekilecek olmasıdır. Rusya 2015 yılında %3,7 küçülmüştür, 2016 yılında da ekonominin %1 küçülmesi beklenmektedir. Bu ülkelerde büyüme oranının yavaşlaması küresel dış ticaretin de azalması anlamına gelmektedir. Bu da doğal olarak küresel büyüme için risk teşkil etmektedir.

Tablo 1: PIIGS Ülkelerinde ⁽¹⁾ ve Gelişmiş Ülkelerde Kamu Borç Stoku/GSYH Oranı (%)

	2007	2014
Fransa	75.6	119.2
Almanya	64.3	82.2
Yunanistan	113.1	179.8
İzlanda	49.8	112,2 ⁽²⁾
İrlanda	31,4	125,4 ⁽²⁾
İtalya	110.6	156.2
Japonya	180.0	239,3 ⁽²⁾
Portekiz	78.1	149.9
İspanya	41.7	117.8
İngiltere	55.6	117.1
ABD	76.5	123.3

(1) Portekiz, İrlanda, İtalya, Yunanistan, İspanya

*2013 yılı gerçekleşmesi

Kaynak: OECD veri tabanı, erişim tarihi 21 Ocak 2016.

Bu durum diğer uluslararası kurumlar tarafından da paylaşılmıştır. OECD Danışma Kurulu Başkanı dünya ekonomisinin bugünkü durumunu “2007'den daha kötü” şeklinde yorumlamıştır. Küresel ekonomi için artık öne çıkan risk, borç yükünün artmış olmasıdır. Daha önceki Bültenlerimizde de belirttiğimiz üzere borç yükünü azaltmayı amaçlayan istikrar politikalarının başarısı oldukça sınırlı kalmıştır.

Nitekim AB'nin sorunlu ekonomileri PIIGS Ülkelerinin (Portekiz, İtalya, İrlanda, Yunanistan, İspanya) borç oranları krizden önce düşük düzeyde idi. İstikrar programları borç yükünü azaltmamış, tam aksine artırmıştır. 2007 yılında kamu borç stoku/GSYH oranı İrlanda'da %31,4; İspanya'da %41,7 düzeyinde ve *Maastricht* Kriterlerinin altında bulunuyordu. Alınan tedbirler sonrasında oran İrlanda'da %125,4'e, İspanya'da %117,1'e, Japonya'da %239,3'e çıkmıştır (**Tablo 1**).

TÜRKİYE EKONOMİSİ:

Ocak ayında açıklanan Revize Orta Vadeli Program (2016-2018) küresel ekonomideki gelişmeleri kısmen belirlemektedir. **OVP'de yükselen ekonomilerin taşıdığı riskler şöyle sıralanmaktadır: "Çin ekonomisinde büyüme oranının yavaşlaması, emtia fiyatlarında düşme, finansal dalgalanmaların artması, küresel talebin zayıflaması, FED faiz artırımını sonrasında sermaye akımlarının dalgalanması."**

Revize OVP'de Ekim ayı OVP'sine göre büyüme oranı hedefi yükseltilmiş ve %3'ten, %4,5'e çıkarılmıştır. Revize OVP'de 2016 yılında büyümenin belirleyicisi olarak iç talep gösterilmiştir.

2016 yılı enflasyon oranı ise 1 puan artırılarak %7,5 olarak tespit edilmiştir. OVP'de Brent petrol fiyatının 39,7 dolara kadar gerileyeceği öngörülmektedir.

Program'da hedef olarak belirlenen 29,9 milyar dolarlık cari açık düzeyi gerçekçidir. Bunu, petrol fiyatlarındaki düşüşün sağlayacağı varsayılmıştır. Cari açık düzeyi için risk yaratacak unsurlar; ihracat ve turizm gelirlerinin 2016 yılında azalma ihtimalidir.

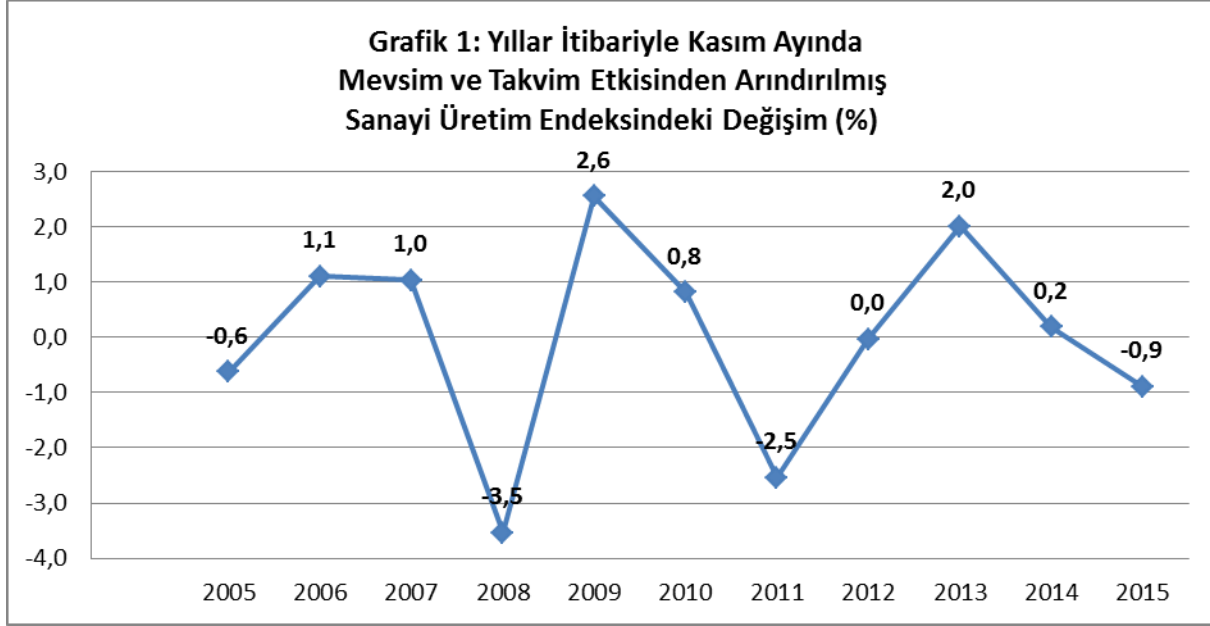
OVP'de para politikası için kullanılan "esnek ve etkin likidite yönetimine imkân veren faiz koridoru çerçevesi önümüzdeki dönemde de sürdürülecektir" ifadesi, Hükümetin faiz oranı konusunda mevcut politikalardan vazgeçmeyeceğini göstermektedir.

Revize OVP'de büyüme oranı hedefi oldukça iyimserdir. Bu iyimserliğin ardında asgari ücretteki %30'luk zammın ve diğer seçim vaatleriyle ilgili düzenlemelerin harcamalar üzerinde yaratacağı çoğaltan etkisi yatmaktadır. Ancak hanehalkı borçlanma oranının %60'lara ulaşmış olması çoğaltan etkisini zayıflatabilir, bu da toplam talepte oluşturulmak istenen artışı sınırlayabilir.

Revize OVP enflasyon oranı konusunda da oldukça iyimserdir. Yılbaşında yapılan zamlar ve asgari ücretteki artışın maliyetleri yükseltmesi sonrasında enflasyon hedefinin tutturulmasının zor olacağını düşünmekteyiz.

Sanayide Üretim, Ciro ve Kapasite Kullanımı:

Kasım ayında sanayi üretimi bir ay önceye göre azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre artmıştır. Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Endekse göre sanayi üretimi Ekim ayına göre %0,9 oranında gerilemiştir (**Grafik 1**). Sanayinin alt sektörlerinden madencilikte %3,8; imalatta %0,7 ve enerjide %0,7 üretim kaybı gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK

Kasım ayında Sanayi Üretim Endeksinde yer alan ana sanayi gruplarının biri dışında geriye kalanların tamamında Ekim ayına göre üretim düşüşü yaşanmıştır. En yüksek üretim düşüşü %6,5 ile dayanıklı tüketim mallarında gerçekleşmiştir. Bu sektörü %1 ile enerji izlemiştir. Üretimin değişmediği grup ise dayanıksız tüketim malları olmuştur.

İmalat sanayii alt sektörleri içinde en yüksek üretim artışı %3,6 ile diğer metalik olmayan mineral ürünler ve %3,3 ile deri ve ilgili ürünler imalatında, en yüksek üretim düşüşü ise %15 ile diğer ulaşım araçlarının imalatı ve %12,9 ile makine ve ekipmanların kurulumunda gerçekleşmiştir.

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretimi 2014 yılının aynı ayına göre %3,5 artarken, alt sektörlerden madencilikte üretim %6,6 azalmış, imalat sanayiinde %4,3; enerjide %2,4 yükselmiştir. Kasım ayında Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksinde yer alan ana sanayi gruplarının tamamında üretim artışı sağlanmıştır. En yüksek üretim artışı %10,3 ile sermaye malı imalatında gerçekleşmiş, onu %2,8 ile ara malı imalatı izlemiştir.

Kasım ayında Sanayi Ciro Endeksi üretim endeksine benzer bir eğilim göstermiştir. Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi bir önceki aya göre sınırlı oranda; %0,2 artarken, Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi bir önceki yılın Kasım ayına göre %12,7 yükselmiştir. **Dolayısıyla sanayi sektöründe üretim de ciro da aylık bazda gerileme ve sabit kalma eğilimindeyken, yıllık bazda daha yüksek bir performans göstermiştir.**

Ciro, aylık bazda Endeks'te yer alan alt sektörlerden madencilikte %6,6 azalırken, imalat sanayiinde %0,4 artmıştır. İmalat sanayii alt sektörleri içinde ise en yüksek ciro artışı %5 ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatında yakalanmıştır. En yüksek azalış ise %14,2 ile eczacılık imalatında gerçekleşmiştir.

Yıllık bazda ciro Endeks'in alt sektörlerinden madencilikte %10,9 azalmış, imalat sanayiinde %13,6 artmıştır.

Sanayi sektörü 2015 yılında gerek yurt dışındaki ekonomik değişimler, gerek yurt içindeki ekonomik ve politik gelişmeler nedeniyle istikrarı yakalayamamıştır. Bu durum, sanayi sektörünün üretim ve ciro gerçekleştirmelerinde net olarak görülmektedir. Sektörün bu durumu istihdama da yansımış ve toplam istihdamdaki payı azalmıştır. 2016 yılında söz konusu eğilimi tersine çevirmek için kalıcı yapısal önlemler almak gerekmektedir. Hükümetimiz, sanayinin uluslararası rekabet gücünü artıracak düzenlemeleri acilen yürürlüğe koymalıdır.

İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı, 2016 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 0,9 puan azalarak %74,9'a gerilemiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı da 0,2 puan azalmış ve %75,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Kapasite kullanım oranı Ocak 2016'da imalat sanayii ana mal gruplarının tümünde düşmüştür. En yüksek kapasite düşüşü ise 4,2 puan ile dayanıklı tüketim malları sektöründe görülmüştür. Aylık bazdaki bu düşüşe karşılık, imalat sanayii kapasite kullanım oranı Ocak 2015'e göre 1,2 puan daha yukarıdadır.

İstihdam ve İşsizlik:

Ekim 2015 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 822 bin kişinin işgücü piyasasına katılmasıyla işgücü 30 milyona ulaşırken, **işgücüne katılma oranı da 0,6 puanlık yükselişle %51,6'ya ulaşmıştır.** İşgücüne katılma oranının erkeklerde 0,4 puanlık yükselişle %71,9; kadınlarda 0,9 puanlık yükselişle %31,8 düzeyinde olduğu tahmin edilmiştir.

Ekim 2015 döneminde istihdam 2014 yılının aynı dönemine göre 718 bin kişi artarak 26 milyon 856 bin kişiye, istihdam oranı %46,2'ye çıkmıştır. Ancak Türkiye, istihdam oranında dünyanın çok gerisindedir; söz konusu oran OECD veri standardına göre 2015'in 2'inci Çeyreği'nde Türkiye'de %50 iken OECD ortalaması %66,1'dir. Öte yandan Ülkemiz, OECD Ülkeleri arasında sadece Güney Afrika'yı geçebilmekte ve sondan ikinci olmaktadır. **Yaklaşık 10 yıldır krizle mücadele eden Yunanistan'da bile istihdam oranı Türkiye'nin üzerindedir (%50,7). Ekonomik ve sosyal politika düzenlemeleri yapılırken istihdam öncelik taşınmalıdır.**

Ekim döneminde çalışanların sayısı tarım sektöründe 69 bin kişi, tarım dışı sektörlerde ise 649 bin kişi artmıştır. Çalışanların %20,4'ü tarım, %20'si sanayi, %7,6'sı inşaat, %52'si ise hizmetler sektöründe istihdam edilmiştir. Hizmetler sektörünün toplam istihdamdaki payı 0,8 puan artarken, sanayi sektörünün payı 0,5 puan, tarım sektörünün payı 0,3 puan azalmış, inşaat sektörünün payı ise değişmemiştir.

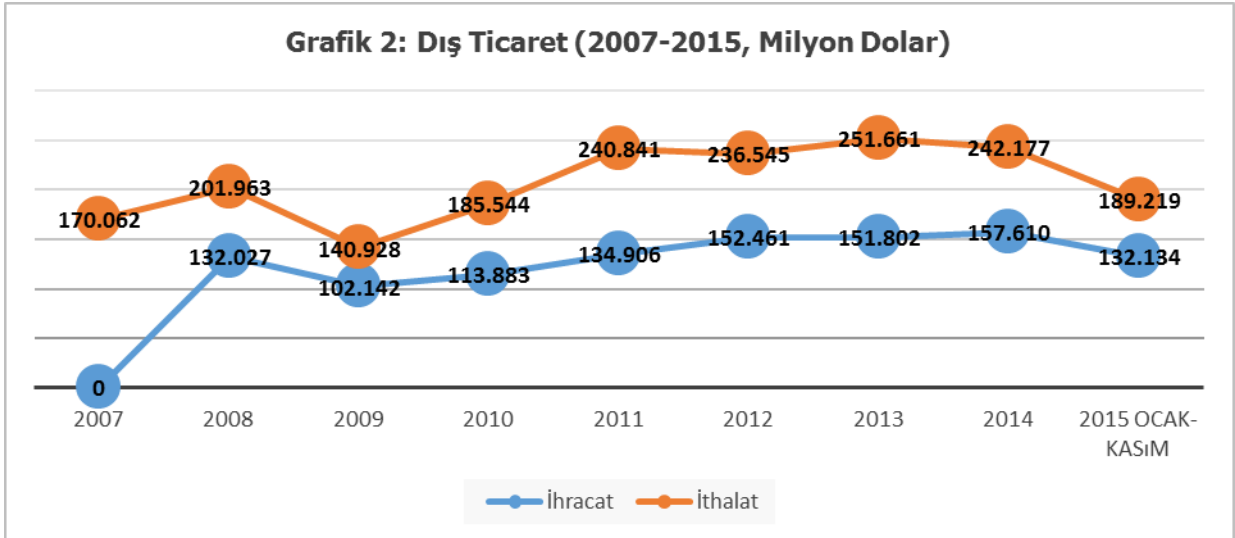
Ekim döneminde işsizlik oranı artmaya devam etmiştir. 2014 Ekim döneminde %10,4 olan işsizlik oranı %10,5 düzeyine çıkmıştır. İşsiz sayısı 104 bin kişi artarak 3 milyon 147 bin kişiye ulaşmıştır. Bu dönemde tarım dışı işsizlik oranı 0,1 puanlık artış ile %12,6'ya çıkmış, genç işsizliği oranı ise 0,4 puanlık azalışa rağmen %19,3 gibi yüksek bir düzeyde olmuştur.

Ödemeler Dengesi:

2015 yılı Kasım ayına ilişkin açıklanan dış ticaret istatistikleri dış ticaretteki yapısal sorunların giderek ağırlaştığını bir kere daha göstermiştir.

Kasım 2015'de ihracat, 2014 yılının aynı ayına göre %10,2 azalarak 11 milyar 738 milyon dolara, ithalat ise %25,3 azalarak 15 milyar 974 milyon dolara gerilemiştir. 2015 yılı Ocak-Kasım döneminde ise ihracat 2014 yılının aynı dönemine göre %8,4 azalarak 144 milyar 341 milyon dolardan, 132 milyar 194 milyon dolar düzeyine düşmüştür. İthalata gelince ilk 11 ayda %14,1 azalarak 220 milyar 389 milyon dolardan 189 milyar 219 milyon dolara düzeyine inmiştir. TİM'in verilerine göre 2015 yılı toplam ihracatı 143 milyar 729 milyon dolar civarında gerçekleşmiştir(Grafik 2).

Kasım ayında dış ticaret açığı %49,1; Ocak-Kasım döneminde %25 azalmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2014 Kasım ayında %61,1 iken, 2015 Kasım ayında %73,5'e yükselmiştir. Yıllık bazda ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %69,9 olmuştur.

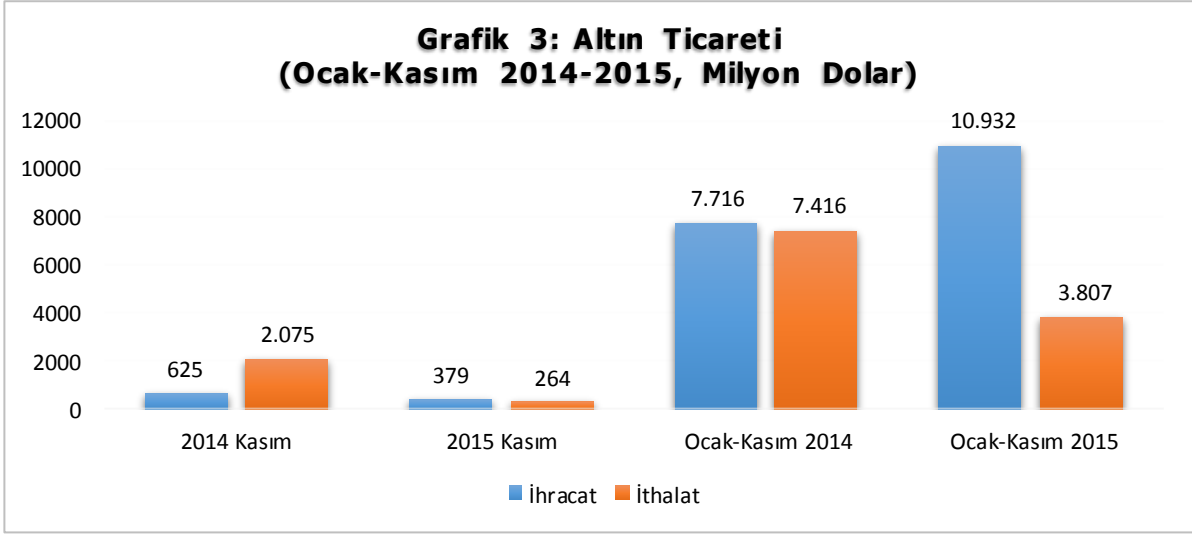

Kaynak: TÜİK

Avrupa Birliği'ne ihracat Kasım ayında %1,5; Ocak-Kasım döneminde %7,2 oranında azalmıştır. Buna rağmen, toplam ihracatımız içinde AB'nin payı Kasım ayında %48; Ocak-Kasım döneminde %44,4 düzeylerinde olmuş ve 2014'e göre küçük bir oranda da olsa artmıştır. Ünelere göre ihracatta en yüksek düşüş Rusya ile yaşanmıştır. Rusya'ya ihracat Kasım ayında %36,8; Ocak-Kasım döneminde %38,7 azalmıştır. Rusya pazarında 2014'e göre kayıp 11 ayda 2 milyar 136 milyon dolara ulaşmıştır.

Kasım ayında en fazla ithalat yapılan ülke 2 milyar dolar ile Çin olmuş, onu 1 milyar 727 milyon dolar ile Almanya takip etmiştir. Ocak-Kasım döneminde de en fazla ithalat yapılan ülke 22 milyar 710 milyon dolar ile yine Çin olmuştur. Rusya'dan yapılan ithalat Kasım ayında %32,9, Ocak-Kasım döneminde %19,2 azalmıştır.

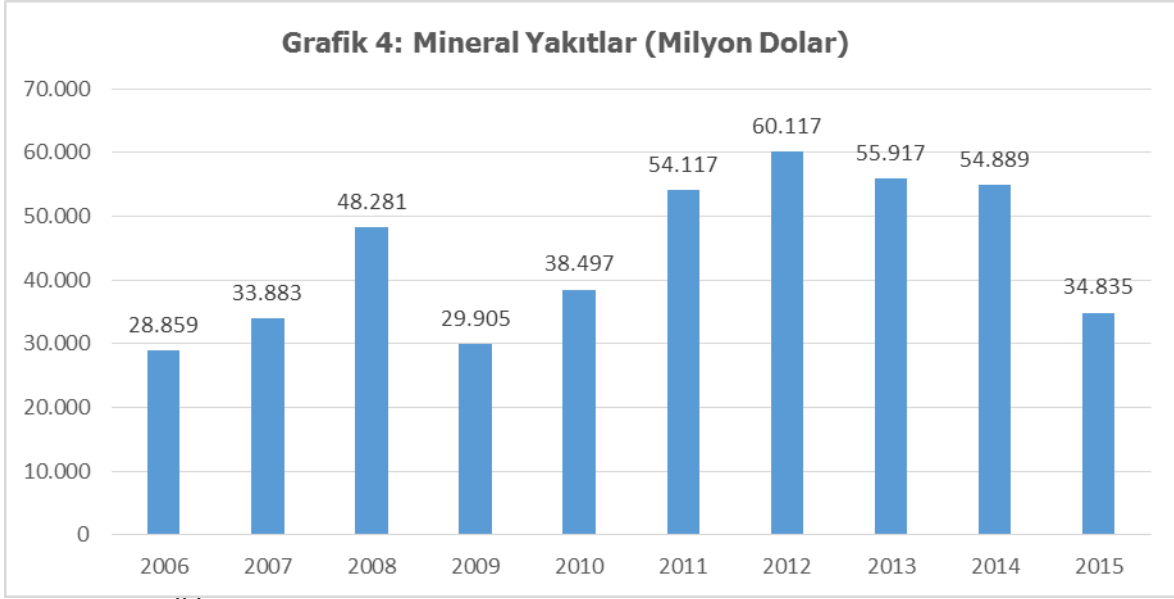
Dış ticaret verilerine ayrıntılı olarak bakıldığında 71 nolu değerli taşlar ve metaller (kısaca altın) ticaretinin dış ticaret bilançosunu ciddi biçimde etkilediği görülmektedir. 2015 yılında bu fasıldan yapılan ithalat Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %86,7; Ocak-Kasım döneminde ise %48,7 azalmıştır. Değer azalışı 3 milyar 609 milyon dolardır. Altın ihracatı ise Kasım ayında %39,3 azalırken, Ocak-Kasım döneminde %51,3 oranında artmıştır. 2015 yılının ilk on bir ayında bu kalemden yapılan ihracat 10 milyar 932 milyon dolara ulaşarak, toplam ihracat içindeki payı %8 olmuştur. Bu payla da Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı üçüncü fasıl olmuştur (**Grafik 3**).

2015 yılında ithalat hacmini daraltan unsurların başında petrol fiyatlarındaki düşüş gelmektedir. Petrolün varil fiyatının 36-45 dolar arasında değişmesi ithalata olumlu yönde yansımıştır. 2014 yılında 54 milyar dolar olan mineral yakıtlar (petrol, doğalgaz) ithalatı Ocak-Kasım 2015 döneminde 34 milyar 835 milyon dolara kadar gerilemiştir (**Grafik 4**).

Dış ticaret verilerindeki gerçekleştirmeler 2015 yılının Türkiye için kazançlı olmadığını göstermektedir. Özellikle ihracatta artık yapısal sorunlar iyice belirginleşmiştir. İthalattaki azalış ise daha çok petrol fiyatlarındaki düşüşten kaynaklanmıştır.

Bu gerçekleştirmeler doğal olarak ödemeler bilançosunu da etkilemiştir. **Kasım ayında cari işlemler açığı 2 milyar 105 milyon dolara, Ocak-Kasım döneminde ise 27 milyar 837 milyon dolara gerilemiştir.**

Kaynak: TÜİK

Kasım ayında cari açığın azalmasının altında yatan etkenleri şöyle özetleyebiliriz:

- Dış ticaret açığı azalmaktadır. Ocak-Kasım döneminde dış ticaret açığı 57 milyar dolara düşmüştür.
- Kasım ayında hizmetler dengesinden net gelirler 159 milyon dolar artarak 1,4 milyon dolara yükselmiş, buna karşılık, Ocak-Kasım 2015 döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 907 milyon dolar düşerek 23,5 milyar düzeyine gerilemiştir.
- Parasal olmayan altın kalemi cari açık düzeyinde belirleyici olmaya devam etmektedir. 2014 yılı Kasım ayında 1,9 milyon dolar olan net ithalat bu yılın aynı ayında 132 milyon dolarda kalmıştır. Ocak-Kasım döneminde ise net parasal olmayan altın ihracatı 4,2 milyar dolara ulaştığı için cari açığın azalmasında önemli bir rol oynamıştır.
- Net seyahat gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre 176 milyon dolar azalarak 1,1 milyar dolara, Ocak-Kasım döneminde ise 2,7 milyar dolar azalarak 20,8 milyar dolara gerilemiştir.

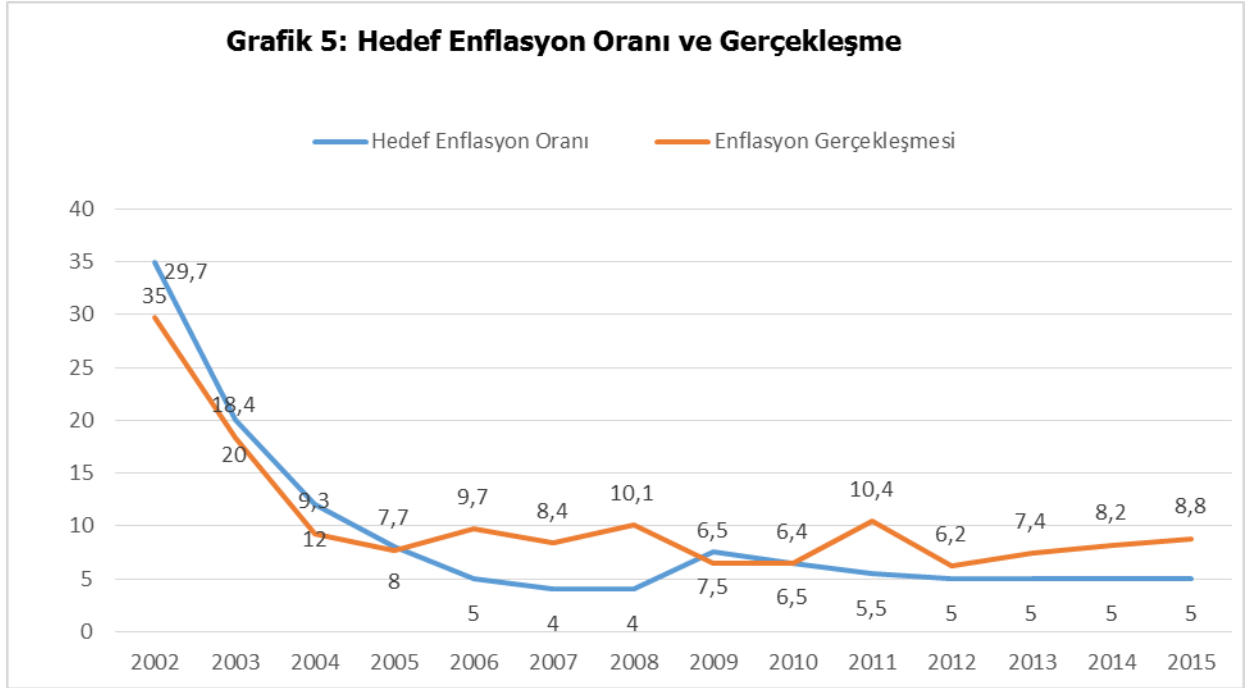
Kasım ayında doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler (net yükümlülük artışı), 92 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Portföy yatırımlarından çıkış ise devam etmektedir. Kasım ayında 3 milyar 76 milyon ABD doları tutarında net çıkış yapılmıştır. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 1 milyar 57 milyon dolara, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise 666 milyon dolara ulaşan net satım yaptığı görülmektedir. Diğer yatırımlar kaleminden kaynaklanan net giriş ise 4 milyar 674 milyon dolar düzeyinde kalmıştır.

Kasım ayında Türkiye'ye net hata noksan kaleminden 203 milyon dolar, Ocak-Kasım döneminde ise 11 milyar 908 milyon dolara ulaşan giriş yapılmıştır. Net hata noksan kalemi sayesinde Türkiye cari açığının %39'unu finanse etmiştir. Buna rağmen TCMB'nin döviz rezervi Kasım ayında 212 milyon dolar, Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 5 milyar 184 milyon dolar azalmıştır.

Para ve Maliye Politikası:

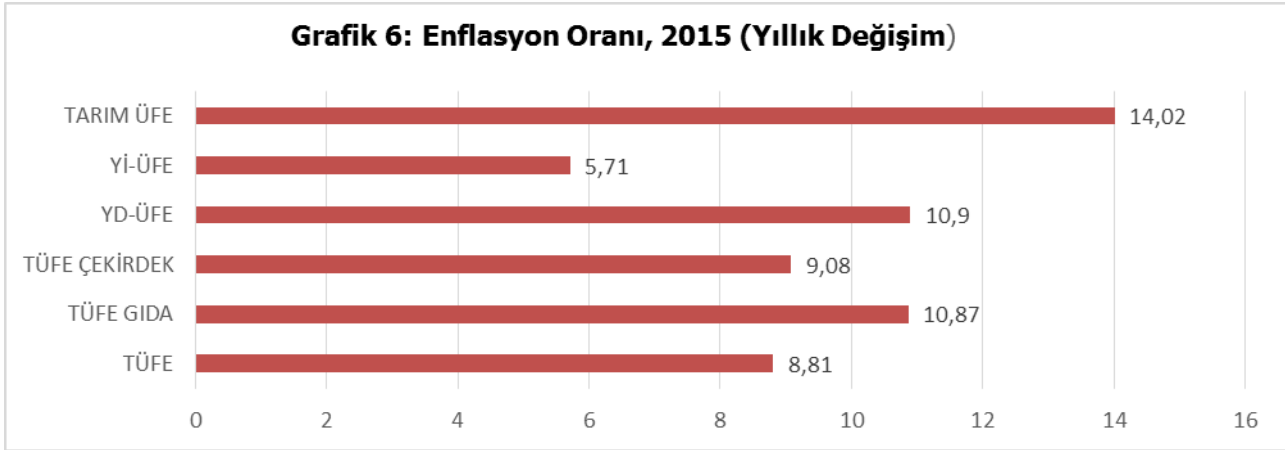
2015 yılı Aralık ayı Merkezi Yönetim Bütçesi gerçekleşmesi Seçimlerin getirdiği yükün netleşme işaretlerini taşımaktadır. Nitekim 2014 yılı Aralık ayında 12 milyar 30 milyon TL açık veren bütçe 2015 yılı Aralık ayında %42,8'lik artışla 17 milyar 177 milyon TL açık vermiştir. Aralık ayındaki bu yüksek artışa karşılık 2015 yılı bütçe performansı 2014 yılından daha iyi olmuştur. Çünkü merkezi yönetim bütçesi 2014 yılında 23 milyar 370 milyon TL açık verirken, 2015 yılında açık %3,3'lük düşüş ile 22 milyar 606 milyon TL'ye gerilemiştir. Faiz dışı fazla da 2015 yılında yükselmiştir. 2014 yılında 26 milyar 544 milyon TL olan faiz dışı fazla %14,5'lik artışla 2015 yılında 30 milyar 400 milyon TL'ye ulaşmıştır.

2015 yılı gerçekleştirmeleri 2016 yılı merkezi yönetim bütçesinin büyüklüklerini de etkilemiştir. 2016 yılı bütçe giderleri 540 milyar 876 milyon TL, bütçe gelirleri 525 milyar 448 milyon TL, bütçe açığı ise 15 milyar 428 milyon TL olarak belirlenmiştir. 2016 yılında bütçe açığının 15 milyar 428 milyon TL, faiz dışı fazlanın ise 39 milyar 572 milyon TL olması hedeflenmiştir. 2016 yılı özelleştirme gelirlerinin 10 milyar 800 milyon TL olacağı öngörülmektedir. Toplam bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı %25,3 olarak belirlenmiştir. **2016 yılı bütçe büyüklüğü 2015 yılına göre enflasyon oranının üzerinde bir artış oranıyla, %9,8 ile bağlanmıştır. Bu durum 2015 yılı enflasyon hedefinin tutturulmadığı da göz önüne alındığında 2016 yılı enflasyon gerçekleşmesi açısından bir risk teşkil etmektedir.**

Kaynak: TCMB

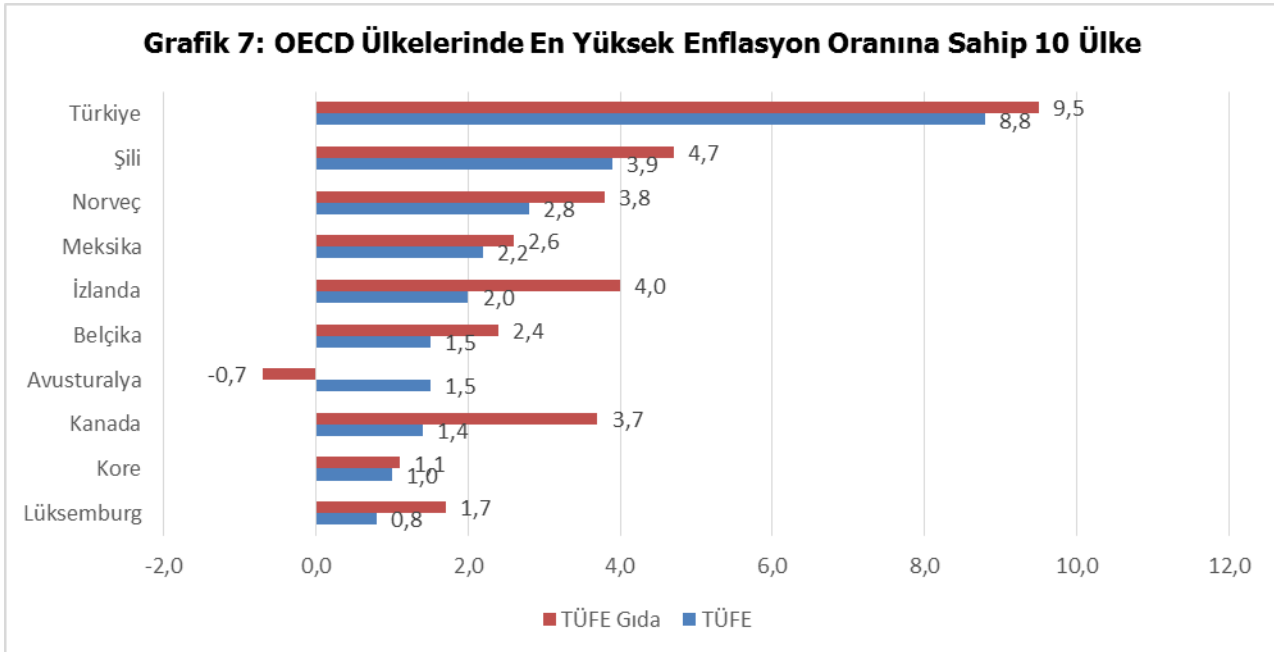
Para politikasının başarısı açısından temel gösterge niteliğindeki enflasyon oranı 2015 yılını %8,81 oranı ile kapatmıştır. 2015 yılının son ayında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) aylık bazda %0,21 artmıştır. **Dolayısıyla 2015 yılı enflasyon oranı geçen yılın %8,17'lik yıllık enflasyon oranının üzerinde kalmıştır.**

Kaynak: TÜİK

TCMB 2015 yılının başında yıllık enflasyon hedefini %5 olarak belirlemişti. Bu hedef iki defa revize edilmiş, nihayet %7,9 olarak saptanmıştır, ancak yıl sonunda bu hedef de tutturulamamıştır. TCMB 2011-2015 döneminde herhangi bir yılda enflasyon hedefine ulaşamamıştır (Grafik 5).

TÜFE ana harcama gruplarına göre ele alındığında, endeksteki ağırlığı %24,25 olan, yani tüketicinin tüketim sepetinin dörtte birini oluşturan gıda ve alkolsüz içecek grubundaki fiyat artışı, fiyatlar genel düzeyindeki ortalama artıştan (enflasyon oranından) daha yüksek kalmıştır. 2015 yılında fiyatları en yüksek artan harcama grubu %13,33 ile lokantalar ve oteller olmuştur. Bu grubu %11,56 ile eğlence ve kültür, %11 ile çeşitli mal ve hizmetler, %10,95 ile ev eşyası ve %10,87 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubu izlemiştir.

Kaynak: OECD, <http://www.oecd.org/std/prices-ppp/OECD-CPI-01-16.pdf>, erişim tarihi 25 Ocak 2016.

Rusya ile yaşanan kriz sonrasında işlenmemiş gıda mallarının fiyatlarında beklenen düşüş gerçekleşmemiştir. Aralık ayında gıda enflasyonu %1,24'lük artış ile

mevsimsel ortalamasının (%0,8) üzerinde bir artış kaydetmiş ve yıllık gıda enflasyonu %10,9'a yükselmiştir.

2015 yılında TCMB'nin para politikası açısından önemli bir gösterge olan özel kapsamlı TÜFE endeksleri içinde öne çıkan çekirdek enflasyon endeksi (işlenmemiş gıda ve enerji grubunun TÜFE'den çıkarılması sonrasındaki endeks) yükselmeye devam etmiştir. Çekirdeğin yıllık artışı %9,08 düzeyine varmıştır (Grafik 6).

Enflasyon oranı sadece TÜFE'ye göre değil, diğer endekslere göre de yüksektir. Örneğin Tarım-ÜFE'deki fiyat artışı 2015 yılında, 2014 yılına göre %14,02'yi bulmuştur.

Bu sonuçlarla Türkiye OECD Ülkeleri içinde en yüksek enflasyon oranına sahip ülke konumuna gelmiştir. Daha da önemlisi, geniş tüketici kitlesi için refah düzeyi açısından önemli olan gıda enflasyonunda da Türkiye OECD Ülkeleri içinde en yüksek orana sahip olan ülke durumundadır (Grafik 7).

TCMB Ocak ayı sona ererken bu enflasyon oranı karşısında pasif kalmaya devam etmiş ve faiz oranlarını değiştirmemiştir. TCMB bu davranışı ile düşük büyüme oranına rağmen enflasyon karşısında etkili olamadığını da göstermiştir. TCMB'nin Enflasyon Raporları'nda da altının çizildiği gibi, döviz kuru artışları karşısında Bankanın TÜFE üzerindeki gücü zayıflamıştır. Bu durum enflasyon hedeflemesinde faiz oranını araç olarak kullanma yeteneğini zayıflatmıştır. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde enflasyonun düşürülmesinde sadece para politikasının esas alınmaması, onun yanı sıra mali disiplinden, yani maliye politikasından destek alınması gerekmektedir. Hal böyle iken, 2016 Yılı Bütçesi makro büyüklüklerine ve Hükümetin 100 günlük politika tercihlerine bakıldığında, mali istikrarı bozacak zayıflıkların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum, 2016 hedef enflasyon oranına erişim konusundaki kaygıları artırmaktadır.